

בריאות תחת אש

לחצים מערכתיים אקולוגיים ודילמות מוסריות בקרב אנשי רפואה בתקופת מלחמה

ליאור נעמתי-שניידר, הגר בן-נון צאקי,
פאולה פדר בוביס, שיר דפנה-תקוע

ניהול מערכות בריאות, המרכז הרבתחומי ירושלים
הפקולטה לעבודה סוציאלית, האקדמית אשקלון
הפקולטה למדעי הבריאות, אוניברסיטת בן גוריון

רקע

מערכת הבריאות בישראל פועלת תחת תנאים של מתיחות ביטחונית מתמשכת, מחסור תשתיתי ושינויים מערכתיים וארגוניים תכופים. פרוץ מלחמת חרבות ברזל באוקטובר 2023 החריף את הלחצים על אנשי צוות רפואי, שהתמודדו עם מתחים בין אחריות מקצועית לבין פגיעות אישית ודילמות מוסריות עמוקות. מורכבות זו בולטת במיוחד על רקע הרכבו הרב-תרבותי של כוח האדם הרפואי בישראל – יהודים, ערבים, דרוזים ואחרים הפועלים יחד

שיטות

המחקר מתבסס על גישה איכותנית ומשתמש בניתוח תמטי של מחקר חלוץ של ראיונות עומק חצי-מובנים שנערכו צוותים רפואיים בבתי חולים ציבוריים כלליים במרכז הארץ. הנתונים נותחו באמצעות גישה קטגוריאלית-דדוקטיבית ואינדוקטיבית.

ממצאים

- מחויבות מקצועית
מול עומס מוסרי

חשיפת לחצים
מבניים ותפקודיים

דינמיקה צוותית –
סולידריות

עומס רגשי
וטשטוש זהות

חיזוק זהות מוסרית
של מערכת
הבריאות

ההמשתתפים תיארו מצוקה מוסרית, פגיעה מוסרית ותחושות שחיקה תחת עומס נפשי ואתי

מטרות המחקר

מטרות המחקר הן לבחון את חוויותיהם של אנשי מקצוע במערכת הבריאות במהלך מלחמת חרבות ברזל, תוך התמקדות בהתמודדותם עם לחצים מערכתיים ממושכים ואיומים ביטחוניים מיידיים

מסקנות והמלצות

המחקר מדגיש את הצורך החיוני בפיתוח מענים מערכתיים ותמכתיים לעובדי הבריאות, המתמודדים עם עומסים מבניים, אתיים ורגשיים בתקופות חירום ובשגרה מתוחה. מומלץ ליישם תוכניות הכשרה ייעודיות להתמודדות עם דילמות מוסריות, פגיעות מוסרית וזהות מקצועית מעורערת, לצד חיזוק מנגנוני תמיכה רגשית במוסדות הבריאות. כמו כן, יש לפתח תהליכי עבודה גמישים ורגישים לרב-תרבותיות, שיחזקו את הסולידריות והחוסן בצוותים מגוונים. יש להכיר בהשפעתה המתמשכת של המציאות הביטחונית והחברתית בישראל על תפקודם היומיומי של אנשי מערכת הבריאות ולהיערך לכך ברמה מערכתית